

مصباح هدايت

جلد دوم

پرسش از امام معصوم (ع)

۱۴۰۰ پرسش از امامان معصوم (عليهم السلام)

سيد محمد رضا طباطبائي نسب

شناسنامه

نام کتاب: ..... مصباح هدایت
جلد دوم: پرسش از امام معصوم (ع)
تألف: ..... سید محمد رضا طباطبایی نسب
ناشر: ..... مؤسسه فرهنگی نورالائمه (ع)
ویراستار: ..... مهدی ابوطالبی یزدی
نوبت چاپ: ..... اول / ۱۳۹۲
شمارگان: ..... ۵۰۰۰ جلد
قیمت: ..... ۲۰۰.۰۰۰ ریال

مرکز بخش:

تهران، نارمک، فرجام شرقی، خیابان شهید عبادی، کوچه .....، پلاک ۳۳
تلفن: ۰۹۱۲۱۹۶۲۲۳۰ - ۷۷۲۰۸۹۰۵ نمابر: ۷۷۲۲۸۸۰۸ - پیام کوتاه: ۳۰۰۰
صندوق پستی: ۱۶۷۶۵-۹۹۹
Noorolaemeh.ir

سرشناسه	طبایطائى نسب، سيد محمد رضا، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پديدآور	مصباح هدايت / سيد محمد رضا طباطبايى نسب؛ ويراستار مهدي ابوطالبي يزدي.
مشخصات نشر	تهران: موسسه فرهنگي نورالائمه، ۱۳۹۲ -
موضوعات ظاهري	ج. ۲
بک	دوره: ۶-۳۹-۲۵۷۹-۹۶۴-۹۷۸
	ج. ۱: ۲-۴۰-۲۵۷۹-۹۶۴-۹۷۸
	ج. ۲: ۹-۴۱-۲۵۷۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعيت فهرستى	فيا
يادداشت:	ج. ۲ (چاپ اول: ۱۳۹۲) (فيا)
يادداشت	کتاب ۴.
مندرجات	۱. امامي پرسيں ج. ۲: پرسش از امام معصوم (ع)
موضوع	قرآن -- پرسش ها و پاسخ ها.
موضوع	اسلام -- پرسش ها و پاسخ ها
موضوع	اسلام -- عقايد، پرسش ها و پاسخ ها
موضوع	اسلام -- بررسى و شناخت
رده بندى کنگره	۱۳۹۲ م ۶۲/۲/۶۵
رده بندى ديويى	۲۹۷/۱
شماره کتابشناسى ملي	۳۳۴۴۱۱۵

فهرست

۱۵.....	بخش اول : اعتقادی - عبادی
۱۶.....	توحید و اعتقادات
۵۱.....	آیین اسلام
۵۶.....	آینش جهان
۶۰.....	دنیا آخرت
۸۷.....	قبولت و جهان آخرت
۹۴.....	بهشت و جهنم
۱۱۹.....	ائمه معصومین
۱۶۵.....	قرآن و حدیث
۱۶۹.....	احکام و حکم عبادی
۱۸۰.....	خودسازی و عبادت
۲۱۶.....	دعا و نیایش
۲۲۹.....	دوری از گناه
۲۵۵.....	بخش دوم : اخلاقی - تربیتی
۲۵۷.....	دستورهای تربیتی و اخلاقی
۳۳۱.....	ایمان و تقوی
۳۶۶.....	صفات پسندیده
۴۴۰.....	صفات ناپسند
۴۷۰.....	دانایی و توانایی
۵۱۹.....	آزمایش الهی
۵۳۳.....	بخش سوم : اجتماعی - سیاسی
۵۳۵.....	خانواده و اجتماع
۵۴۷.....	معاشرت با مردم
۵۷۱.....	امت اسلامی
۵۷۸.....	دوستی و برادری
۵۸۱.....	حکومت
۵۹۴.....	آخرالزمان
۶۰۲.....	جهاد و شهادت
۶۱۹.....	پرسش‌های چهارگزینه‌ای

مقدمه

www.ketab.ir

قرآن کتابی است که در موضوعات مختلف اعتقادی، اخلاقی، تاریخی و... سخن به میان آورده و مطالب مهمی را با مخاطبان خود در میان گذاشته است. واضح است که سخن قرآن در بسیاری از زمینه‌ها سخنی کلی و به اجمال است که باید مورد تبیین و تفسیر قرار گیرد. اما این مسئله برای قرآن به هیچ عنوان نمی‌تواند نقیصه به شمار آید. زیرا در مورد کتابی که مدعی است در بردارنده تمام حقایق و اسرار آفرینش است، نباید انتظار داشت که در عین حال مطالب خود را به شکل جزئی و تفصیلی طرح کرده باشد. آنچه مهم است درک این مطلب است که در حکمت الهی چه طرحی جهت تبیین حقایق قرآن و مطالب اجمالی آن اندیشیده شده است. اگر جواب این سؤال به قرآن مراجعه کنیم متوجه می‌شویم که قرآن کریم دو طرح ویژه برای پاسخ به این پرسش ارائه داده است. الف) خداوند خود نخستین مفسر و مبین قرآن است. ب) خدا (ص) عامل تبیین قرآن برای مردم است. در مورد اول خداوند خطاب به رسول خود می‌فرماید: «فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَاسْمِعْ يَسْمِعُ لِمَنْ يُشَاءُ» (فصل ۱۰۶، آیه ۱). در مورد دوم خداوند خطاب به رسول خود می‌فرماید: «وَمَا يَسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُشَاءُ» (فصل ۱۰۶، آیه ۲). پس بدان که بیان و توضیح آن نیز به عهده ماست.^۱

از این آیه به دست می‌آید که خدای تبارک و تعالی خود بر نزول آیات قرآن به رسول گرامی، حقایقی هم به عنوان تبیین مطالب قرآنی به آن حضرت وحی کرده است. از این جهت پیامبر اسلام (ص) در حدیثی خطاب به مسلمانان فرمود: «أَلَمْ يَأْتِ الْفُرْقَانُ وَالْمِثْلَةُ مَعَهُ؟ أَكَاغَ بَاشِيدَ كَيْفَ مِنْ الْقُرْآنِ وَحَقَائِقِي مِثْلُهَا» (فصل ۱۰۶، آیه ۲).^۲

^۱ - قیامة: ۱۸ و ۱۹.

^۲ - سنن ابن ماجه، ۶/۱، سنن ابی داود، ۲۰۰/۴.

اما در مورد دوم، خداوند در سوره مبارکه نحل فرموده است: «وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ؛ (ای رسول ما) این ذکر (قرآن) را بر تو فرو فرستادیم تا برای مردم آنچه را که نازل شده تبیین نمایی.»^۱

لذا رسول خدا (ص) با سخنان و رفتار خود به تبیین مجملات قرآن اقدام می‌فرمود. مثلاً آن حضرت در مورد کیفیت انجام نماز به اصحاب خود فرمود: «صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي»؛ «همان گونه که نماز خواندن مرا مشاهده می‌کنید، نماز بخوانید.»^۲ در اینجا رفتار رسول خدا (ص) در حکم تفسیر «اقیموا الصلوة» است. در مواردی هم رسول خدا (ص) با سخن خود به توضیح مجملات قرآن اقدام می‌کرد که نمونه‌های آن در تفاسیر شیعه و سنی موجود است. آن حضرت به ندرت دو شیوه - حقایق قرآن را در زمینه‌های مختلف از جمله زمینه‌های سیاسی و اجتماعی با اصحاب و یاران خود در میان می‌گذاشت.

به همین ترتیب رسول خدا (ص) توضیح برخی از آیات قرآن کریم، مسأله پیروی از اهل بیت - علیهم السلام - را مطرح کرد. در موارد متعددی آنان را به عنوان جانشین خود معرفی و مردم را به پیروی از آنها توصیه فرموده است. به عنوان مثال؛ بر اساس حدیثی که در کتب شیعه و اهل سنت آمده و همه بر صحت آن اتفاق نظر دارند، رسول گرامی اسلام (ص) دو امانت بزرگ از خود به یادگار گذاشت. این دو امانت قرآن و اهل بیت او هستند که رسول خدا (ص) هدایت مسلمانان را در گرو آنها قرار داد. آنان اعلام فرموده است:

حال ممکن است برخی این شبهه را مطرح نمایند که اگر خداوند می‌خواست هدایت مردم را پس از پیامبر (ص) به فرزندان ایشان بسپارد، چرا در هیچ یک از آیات نامی از آنان برده نشده است؟ چرا قرآن به صراحت مسأله جانشینی را مطرح نکرده است؟ تکلیف مردم را روشن ننموده است؟

برای پاسخ به این شبهه باید بگوییم که بحث در مورد امامان، از دیر باز بین

۱- نحل: ۴۴.

۲- صحیح بخاری، ۱/۱۱۷.

مسلمانان مطرح بوده است و این مسأله موضوع جدیدی نیست. به عنوان مثال کلینی - رحمه الله - در کتاب کافی حدیثی از ابوبصیر نقل کرده است که او می‌گوید از امام صادق - علیه السلام - سؤال کردم که آیه: «أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ» درباره چه کسانی نازل گردیده است؟ امام (ع) فرمود: «این آیه در شأن علی (ع) و دو فرزندش حسن و حسین - علیهم السلام - نازل گردیده است.» ابوبصیر گوید که پرسیدم: «مردم می‌گویند از چه جهت خداوند نام علی (ع) و خاندانش را نبرده است؟» امام صادق (ع) فرمود: «در پاسخ این پرسش بگویند که دستور نماز خواندن بر رسول خدا (ص) نازل شد، در حالی که سخنی از سه رکعت و یک رکعت در میان نبود، و این رسول خدا (ص) بود که رکعات نماز را تفسیر کرد. دستور پرداخت زکات نازل شد، اما در آن نیامده بود که از چهل درهم یک درهم بپردازید، و این رسول خدا (ص) بود که نصاب زکات را تفسیر کرد. دستور حج نازل شد در حالی که در آن نیامده بود هفت نوبت طواف کنید، و این رسول خدا بود که مراسم طواف را تفسیر کرد. بر این پایه همان خدا نازل گشت که «از خدا و رسول خدا اطاعت کنید و نیز از آنان که از بین شما صالحان امر باشند.» که مصداق آن درباره علی و حسن و حسین (ع) ثابت و پابرجا ماند. زیرا این دستور بود که رسول خدا (ص) فرمود: «هر مؤمنی که من سرپرست و مولای او هستم، علی، مولا و سرپرست او خواهد بود.» و باز فرمود: «به شما مؤمنان سفارش می‌کنم که از کتاب خدا و خاندان من جدا مشوید، که من از خدا خواسته‌ام که میان قرآن و خاندانم جدایی نیفکند. کسی که بر حوض کوثر آنان را به من ملحق می‌سازد، و خداوند پذیرفت.» بدانید که اگر رسول خدا (ص) لب فرو می‌بست و خاندان خود را معرفی نمی‌کرد، خاندان فلان و بهمان مدعی می‌شد که ما صاحب الامر شماییم.»^۱

چنانکه ملاحظه می‌کنید در این حدیث امام صادق (ع) ضمن پاسخی به سؤال ابوبصیر، به مطلب مهم دیگری نیز اشاره کرده است و آن اشاره به طبیعت اجمالی قرآن از یک طرف و لزوم مراجعه به تفسیر و سنت رسول خدا (ص) و جانشینان ایشان در فهم

۱- الکافی، ۲۸۷/۱.

مجملات قرآن از طرف دیگر است. باید گفت که این حقیقتی است که نه تنها در عصر رسول خدا و امامان (ع) بلکه در هر دوره‌ای باید مورد توجه قرار گیرد.

بدین جهت و با توجه به ضرورت آشنایی هرچه بیشتر مردم با آموزه‌های گرانسنگ اهل بیت - علیهم السلام - که هدایت جامعه اسلامی با پیروی از دستورات آنان گره خورده است، موسسه فرهنگی نورالائمه (ع) اقدام به گردآوری مجموعه «مصباح هدایت» نموده است. این مجموعه بر اساس آیات و روایات بیان شده در کتاب «میزان الحکمة» تالیف آیت الله محمد مصباحی ری‌شهری در پنج جلد تدوین شده است.

جلد اول مجموعه مصباح هدایت با عنوان «پرسش از خدا» به پاسخگویی به پرسش‌های اعتقادی، اخلاقی، مذهبی و ... با استفاده از آیات قرآن کریم اختصاص دارد و چهار جلد دیگر با استناد به روایات حضرات معصومین - علیهم السلام - به بیان بایدها و نبایدهای سبک زندگی اسلامی می‌پردازند و کتاب حاضر (جلد دوم از مجموعه مصباح هدایت) پاسخگوی پرسش‌های دنیوی و دنیوی است. خصوص مسائل متعدد، از جمله موضوعات اعتقادی، سبک زندگی، احکام، عبادت و ... سازی و ... به شیوه پرسش و پاسخ است.

این اثر را به ساحت مقدس رسول گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی - صلی الله علیه و آله - تقدیم می‌نماییم. امید است در روزی که همگان محتاج نیم‌نگاه آن حضرت هستند، مورد لطف و شفاعت ایشان قرار گیریم.

همچنین؛ در این ایام که در غم فقدان مادر داکتر مهربان خویش به سوگ نشسته‌ام، از پروردگار متعال می‌خواهم ایشان را غریق رحمت و رحمت فرموده و بر خوان نعمت جده‌اش فاطمه زهرا (س) میهمان نماید.

سید محمد رضا طباطبایی